

Innkalling til politirådsmøte

TID: Tirsdag 13.10.2025, kl. 09.00 – 11.30

STED: Kommunestyresalen Nord-Aurdal kommune

DELTAKERE:

Knut Arne Fjelltun	- Ordfører og møteleder
Tor Erling Sæthre	- politiker
Bård Høston	- politikontakt
Mari Bergum	- NAV Valdres
Kari Rustad	- Valdres videregående skule
Toril Olvik	- helsesykepleier Valdres videregående skule
Synnøve Skattebu	- helsesykepleier Valdres videregående skule
Kristina Andren	- kommunepsykolog
Julie Jølstad	- leder Ungdomsrådet Nord-Aurdal kommune
Martin Sæbu	- kommunedirektør

Forfall

Kjell Mære

Dagsorden:

Sak	Sakstittel	Vedlegg/ lenker	Ansvar/ frist
1	Gjennomgang av samarbeidsavtale mellom Nord-Aurdal kommune og Innlandet politidistrikt Se vedlegg. Vi diskuterte endringer. Innspill som kom frem i møtet: - Fagfolk på innkalling (på sak) - Div innspill som er innarbeidet i vedlegg 1 - Referat fra forrige møte legges ved. Du finner det ellers her: https://www.nord-aurdal.kommune.no/ofte-brukt-lenker/politikk/rad-og-utvalg/politirad/ - Endret avtale tas til behandling i kommunestyret		Martin
2	Handlingsplan for forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme. Nord-Aurdal Kommune 2026-2029 Utkast til plan mot radikalisering. Se vedlagte utkast - vedlegg 2. Oppsummert innspill i møtet: • Det er mye god informasjon i planen, men det er behov for å beskrive kontaktpersoner og oppfølgingstiltak, • gjerne mer fokus på både unge og voksne		Martin

	• Det er overordnet plan – ikke handlingsplan Innspillene legges til som høringsinnspill. Planen vil deretter komme til behandling i kommunestyret		
3	Evalueringspolitiråd Vi gjennomførte en kort evaluering av politirådet. Innspillene er oppsummert i vedlegg 3	 Veileder for egnevaluering av p	Bård/ Martin
4	Informasjon fra politi og evt andre deltakere Politikontakt • mer fokus på barneskole og smart-telefon/so-me • Tar mer oppdukkende mål i ungdomsskole • Trenger bedre rekruttering til politistillinger i Valdres • Etterforskningsledelse kan bli flyttet Rektor Valdres vidaregåande • Planlagt eksamen frem til 9 mai • Om avgangsmarkering – fra 13 juni • Finne egnede lokasjoner for feiring – hvor skal de være? Gå i dialog med russestyret. KD følger opp Innenfor- eller utenforskap • Stor forskjell på enkeltindivider, noen inkluderes raskt		Bård
	Neste møte: 13 april 2026 - 0900-1130		

POLITIET

POLITIRÅD

Samarbeidsavtale mellom Nord-Aurdal kommune
og Innlandet politidistrikt

1. Bakgrunn:

Med henvisning til St.prp. nr. 1 (2006-2007): 92, påla politidirektoratet i rundskriv 2007/5, alle politidistriktene i landet å ta initiativ til et mer formalisert samarbeid mellom politi og kommune gjennom politiråd.

Politirådet i Nord-Aurdal kommune ble opprettet 18. desember 2008 og har siden da vært aktivt med 2 – 4 møter pr. år.

2. Formål:

Politirådet er politiets og kommunens strategiske formaliserte samarbeidsforum for det lokale kriminalitetsforebyggende arbeidet, for samordning av beredskapsplaner og for arbeid med samfunnssikkerhet.

Gjennom gjensidig utveksling av kunnskap og erfaring mellom politi og kommune skal politirådet bidra til involvering og ansvarliggjøring av lokale myndigheter, næringsliv, frivillighetssektoren samt politiet i det kriminalitetsforebyggende arbeidet og innen beredskap og samfunnssikkerhet.

3. Hovedoppgaver:

Politirådets hovedoppgaver er:

- Bidra til et godt samarbeid mellom politi, kommune, næringsliv og frivillige organisasjoner/interesseorganisasjoner.
- Initiere handlingsplaner for å sikre befolkningen gode kriminalitetsforebyggende og trygghetsskapende tjenester i sitt lokalsamfunn.
- Jevnlig revisjon av kommunens politivedtekter.
- Bruke kommunens politivedtekter som et aktivt verktøy for å ivareta kriminalitetsforebygging og trygge lokalsamfunn.
- Bidra til felles forståelse av trender og utviklingstrekk i det lokale kriminalitetsbildet, herunder felles forståelse av bakenforliggende og utløsende årsaker.
- Bidra til målrettede forebyggende tiltak knyttet til kriminalitet, utrygghet og sårbarhet.
- Samordne strategiske beslutninger for kriminalitetsforebyggende arbeid, beredskap og samfunnssikkerhet.

4. Organisering/ledelse:

Politirådet skal være sammensatt av representanter fra øverste ledelse i kommunen og lokalt politi, hvor begge parter kan forplikte egne organisasjoner.

Faste medlemmer i Nord-Aurdal politiråd:

*Ordfører: **Knut Arne Fjelltun** (leder av politirådet)*

*Politiker / leder for opposisjonspartiene: **Tor Erling Sæthre** (valgt av kommunestyret)*

Politikontakt:

Leder Nav:

Rektor Valdres Vidaregåande skule:

*Leder for Ungdomsrådet: **Velges årlig***

Kommunedirektør: (sekretær for politirådet)

Andre:

Driftsenhetsleder Kristoffer Tessem deltar på enkelte møter (eget ønske eller invitasjon/innkalling fra rådet).

Andre fagpersoner i politiet og øvrige samarbeidende etater innkalles i forhold til sak eller problemstilling.

5. Møtefrekvens/struktur:

Det avholdes som hovedregel 2 møter pr år.

Agenda til møtene sendes ut senest en uke før møtet avholdes. Referat fra møtene arkiveres og legges også ut på kommunens nettside.

Andre kommunale samarbeidsmøter:

Politiet skal inviteres til deltagelse i aktuelle prosjektgrupper, arbeidsutvalg eller andre fora i kommunen der tema som naturlig hører inn under politiråd behandles. Politiet peker selv ut sine representanter.

6. Sentrale mål

Basert på nasjonale mål og prioriteringer, skal følgende tema alltid drøftes og status skal omtales jfr. brev fra POD av 24.6.2015 (ref. 201502301-1).

- Vold i nære relasjoner
- Vold og overgrep mot barn
- Radikalisering, voldelig ekstremisme og hatkriminalitet

I tillegg til det ovenfor nevnte skal de prioriterte mål for inneværende år i Innlandet politidistrikt være tema for politirådet.

7. Lokale mål og oppfølging:

Basert på en felles situasjonsforståelse, forventede utfordringer og annen kunnskap har politirådet for perioden blitt enige om følgende satsningsområder lokalt i kommunen (tillegg til nasjonale prioriteringer og Innlandets prioriterte mål).

- Ungdom og rus / psykiatri
- Boligsosial handlingsplan
- Rus / psykiatri voksne
- Trafikksikkerhet
- Nettmobbing
- Bysentrum for alle

Kartlegging og analyse er sentralt for å sikre et kunnskapsbasert grunnlag for det tverretatlige samarbeidet. Det forutsettes at politirådet aktivt etterspør og anvender etterretningsbasert kunnskap. Dette for å bidra til et felles situasjonsbilde som grunnlag for de tiltak som iverksettes innen kriminalitetsforebygging, samfunnssikkerhet og beredskap.

Kommunedirektør, politikontakt eller andre utpekte ansvarlige, gis ansvaret for at anbefalinger i politirådet blir fulgt opp av kommunen, politiet og andre.

Eventuelle læringspunkter videreføres til neste års arbeid.

8. Gyldighet:

Avtalen revideres minimum hvert 4. år i forbindelse med at nytt kommunestyre konstitueres.

Dokumentet er elektronisk godkjent

Nord-Aurdal kommune, den 02.10.2025

Knut Arne Fjelltun
Ordfører

Martin Sæbu
Kommunedirektør

Bård Høston
Politikontakt

Kristoffer Tessem
Driftsenhetsleder

VEDLEGG 2

**Handlingsplan for forebygging av
radikalisering og voldelig ekstremisme.
Nord-Aurdal Kommune 2026-2029**

Innhold

Innhold	8
1. Mål, aktualitet, refleksjoner og kommunens ansvar	10
2. Definisjoner	11
3. Kjennetegn på radikalisering – hvem er det, og hvordan ser man det?	13
4. Kategorier og grader av radikaliserte	14
5. Ekstremisme, disengagement og avradikalisering – push og pull	16
6. Hvordan forebygge og håndtere radikalisering	17
7. Veien ut av radikalisering	20
8. Utveksling av informasjon – taushetsplikt	21
9. Tiltak i kommunen	21
10. Handlingsplan 2023–2026	22
Kilder	23

Innledning

Kommunene skal ha en handlingsplan mot radikalisering og voldelig ekstremisme, og dette er Nord-Aurdal kommunes plan.

Planen bygger blant annet på kommunens helhetlige ROS-analyse 2026–2029.

Formålet med denne planen er å gi kunnskap om hva radikalisering og voldelig ekstremisme er, og hvordan kommunen skal arbeide med dette – både forebyggende og i konkrete tilfeller dersom det blir aktuelt.

Planen bygger på regjeringens «Handlingsplan mot radikalisering og voldelig ekstremisme» fra 2014. Denne ble videreutviklet og revidert i 2020, hvor det i innledningen står:

«Kampen mot radikalisering og voldelig ekstremisme må føres på flere fronter. For det første må vi videreføre den brede innsatsen Norge har hatt siden regjeringen la fram handlingsplanen i 2014 – fra skole, helse og barnevern i kommunene til kriminalomsorgen, politiet og politiets sikkerhetstjeneste nasjonalt.

For det andre må vi ha en bevisst innsats mot ulike miljøer, med vekt på kunnskap, tidlig forebygging og samarbeid mellom ulike sektorer.

Det norske arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme har fått internasjonal oppmerksomhet. Likevel gir både aktuelle hendelser og tegn til radikaliserings og polarisering – blant annet i sosiale medier – grunn til å vurdere vårt eget arbeid og videreutvikle innsatsen.

Arbeidet mot ekstrem islamisme er fortsatt svært viktig, men har også endret karakter etter endringer i internasjonale konfliktsoner. Det er fortsatt viktig å arbeide målrettet for å hindre at personer som har deltatt i konfliktene eller kommer ut fra fengsel blir inspiratorer for radikaliserings.

Like viktig er det at vi fortsetter innsatsen mot høyreekstremisme. Både i 2011 og 2019 opplevde Norge terrorangrep utført av personer med høyreekstreme holdninger, og politiets sikkerhetstjeneste vurderer det nå som like sannsynlig at høyreekstreme vil forsøke å gjennomføre nye terrorangrep i Norge som at ekstreme islamister vil gjøre det. Fordelen er at den brede tilnærmingen med samarbeid på tvers og vektlegging av kunnskap og tidlig forebygging også er nøkkelen i innsatsen mot høyreekstrem radikaliserings.»

1. Mål, aktualitet, refleksjoner og kommunens ansvar

Regjeringens handlingsplan fra 2014 var særlig knyttet til at IS da var i sterk fremgang med radikaliserings, fremmedkrigere og fare for terrorisme.

I årene etter har vi hatt pandemien (Covid-19). Klimaspørsmål og rovdyrdebatt har skapt til dels steile fronter. Det pågår en stor krig i Ukraina, og det er politisk uro som følge av renteøkninger og økte priser på for eksempel strøm og drivstoff. Det finnes mye materiale å ta av for dem som ønsker å rekruttere til miljøer med ytterliggående meninger, eller som har som mål å påvirke holdninger i befolkningen.

Internett, med sine søkemotorer og mylder av sosiale medier, har blitt den store arenaen for tilgang til og formidling av alt som kan tenkes. Dette har utviklet seg raskt de siste årene og er i stadig endring. Det har skjedd enorme endringer – fra «tillitsbaserte» etablerte aviser med kjent politisk tilknytning og noen få TV-kanaler (som f.eks. Dagsrevyen), til at den enkelte i mye større grad selv må forholde seg til en kontinuerlig «feed» og vurdere hvem som står bak og med hvilke motiver.

I tillegg har vi de siste årene sett at også «fakta» er i endring, med begreper som «alternativ virkelighet» og alternative fakta. Det er tydeligere fronter mellom etablerte medier (mainstream media) og alternative kilder som hevder å presentere «sannheten» som de mener de etablerte mediene forsøker å skjule.

Der man tidligere skrev leserinnlegg i aviser, finnes det nå rikelig med muligheter for løpende ytringer i sosiale medier. Retorisk og karismatisk sterke personer kan raskt bli meningsbærere, uavhengig av motivasjon. Totalitære regimer kan bruke sosiale medier for å påvirke holdninger både i eget og i andre land. Krigen mellom Russland og Ukraina – og NATOs støtte til Ukraina – er også en informasjonskrig, hvor holdninger påvirkes. Man må regne med at det foregår stor og ganske raffinert aktivitet på alle sosiale medieplattformer også i Norge.

Konkrete eksempler på radikaliserings og voldelig ekstremisme inkluderer blant annet den største terrorhandlingen i Norge etter krigen – 22. juli-angrepet – utført av en høyreekstremist. Videre har vi hendelsen 10. august 2019, der en høyreekstrem 22-åring drepte sin 17 år gamle adoptivsøster og angrep en moské i Bærum. Et annet eksempel er stormingen av Kongressen i USA i januar 2021, med vedvarende trusler og angrep på enkeltpolitikere – motivert av holdninger som for få år siden ville vært utenkelige.

Drapet på en ansatte ved en barneverninstitusjon i Oslo i august 2025, var ifølge politiet politisk motivert. Den siktede personen som er mistenkt for drapet, har vokst opp i vår umiddelbare nærhet, og har vært elev ved Valdres Videregående skole.

Det er mye hatretorikk og polarisering i kommentarfelt på ulike plattformer i Norge – både mot myndigheter, seksuelle legninger og i form av rasisme. Twitter er blitt kjøpt opp, og det er usikkerhet rundt hvordan aktiviteten der vil utvikle seg fremover.

Påvirkning kommer i mange former og rammer alle aldersgrupper. Det er verdt å merke seg at mange av dem som er mest aktive og grovest i kommentarfelt, er godt voksne. Dette gir grunn til ettertanke med tanke på hvilke rollemodeller de voksne er for de unge.

Kommunens ansvar

- Kommunens ansvar er særlig rettet mot barn og unge under 18 år. I en kommune som Nord-Aurdal vil det daglige arbeidet være spesielt knyttet til de arenaene der kommunen har kontakt med og ansvar for barn og unge.
- De som jobber med barn og unge må ha kunnskap om og forstå hva som kjennetegner en indre reise i retning radikalisering, og hvem som kan være utsatt. De må også vite hva de skal gjøre både forebyggende og dersom noen fremstår som radikalisert – samt hvem de skal samarbeide med.

2. Definisjoner

a) Ideologi og gruppe

En ideologi er (tradisjonell definisjon) et mer eller mindre sammenhengende sett med verdier, prinsipper og holdninger som motiverer eller veileder noen i religiøs, politisk eller sosial handling. I denne sammenhengen handler det om ideologier som identifiserer et problem som gruppen mener de har den beste løsningen på – og at deres visjon for samfunnet er den eneste riktige.

En gruppe er her personer som samler seg rundt en ideologi, eller lager sin egen. Gruppen kan være organisert, men trenger ikke ha noen formell struktur. For at en gruppe skal utvikle en ideologi som fører personer inn i radikalisering og eventuelt voldelig ekstremisme, vil det ofte være noen med sterk ideologisk og handlingsorientert påvirkning internt i gruppen.

Hovedtypene av grupper er:

- De med religiøst motiverte ideologier, som for eksempel IS.
- De med politisk motiverte ideologier, gjerne på ytterste høyre eller venstre fløy.

Felles for dem er at de definerer alle utenfor som fiender i ulik grad, og at de må «forsvare» sine verdier – om nødvendig med bruk av vold. Målet kan være alt fra å ta over styringen i et land til å skape oppmerksomhet om «saken» og få økt oppslutning. Motstanderne er ofte de som støtter et sekulært samfunn.

b) Radikalisering, ekkokammer, voldelig ekstremisme og terrorist

Radikalisering skjer når en person gjennom en indre prosess får endrede holdninger, med et snevrere verdensbilde og virkelighetsoppfatning. Dette kan skje gjennom målrettet indoktrinering av personer som kommer inn i gruppens krets. De trenger ikke

ha klare holdninger eller bevissthet om gruppens tankesett i utgangspunktet. Men følelsen av tilhørighet og inkludering kan gradvis åpne for overbevisning knyttet til gruppens sak.

Det kan også skje ved at en person via ulike kanaler kommer inn i slike miljøer – for eksempel gjennom det som kalles **ekkokammer**, og får mer og mer ensidig påvirkning.

Denne innsnevringen skjer ofte mot en (utenomparlamentarisk) gruppeideologi knyttet til en religiøs retning eller bredere ytterliggående politiske retninger (høyre- og venstreradikalisme). Prosessen kan føre til at personen etter hvert avviser vanlige politiske konsepter som demokratisk styresett, likeverd, frihet og rettferdighet – til fordel for gruppens ideologi.

Etter hvert kan personen få et behov for å handle, fordi målene blir så viktige at alle midler anses som legitime – også vold. Aksept for vold som virkemiddel er en sentral del av radikaliseringsprosessen.

Slik kan alle utenfor «gruppen» etter hvert bli fiender og motstandere som man må kjempe mot for å nå målene definert i ideologien. I ytterste konsekvens kan dette føre til **dehumanisering** – der andre mennesker blir sett på som «rotter» eller «dyr» som fritt kan slaktes ned.

Ekkokammer er et relativt nytt begrep og brukes metaforisk. Det beskriver en situasjon der informasjon, ideer eller oppfatninger blir forsterket gjennom gjentatt kommunikasjon innenfor en avgrenset gruppe. Man ser bort fra meninger eller fakta som bryter med gruppens konsensus, og det blir lite rom for motstridende synspunkter. Algoritmene på sosiale medier fungerer ofte slik at man får mer av det man allerede søker etter.

Voldelig ekstremisme er når noen gjennom en radikaliseringsprosess blir så ekstreme at de godtar og er villige til å bruke vold i alle former for å nå sine mål. Dette kan skje på eget initiativ eller som en del av gruppens strategi.

Terrorist er her en eller flere personer som utfører slik vold ut fra gruppens ideologi – enten alene, sammen med andre, eller i regi av gruppen.

Det er viktig å merke seg:

- Ikke alle radikalisererte vil gå så langt som å bli voldelige, selv om de aksepterer vold som virkemiddel.
- Ikke alle radikalisererte aksepterer vold.
- Noen mennesker har generelt lettere for å ty til vold enn andre.
- Grupper med radikale standpunkter kan tiltrekke seg personer med lav terskel for vold.

Hva som defineres som en terrorist og hva som er vold med et «radikalt alibi» er ikke alltid klart.

Hva som ikke er radikaliserings: Det er viktig å skille mellom sterkt politisk engasjement, sterke personlige meninger og engasjement i temaer som miljø. Det er likevel et faresignal dersom noen med slikt engasjement begynner å uttrykke aksept for vold, skadeverk eller lovbrudd for å fremme saken.

c) Disengagement og avradikalisering

Disengagement skjer når en voldelig ekstremist går bort fra å akseptere eller utøve vold som virkemiddel. Personen kan fortsatt være sterkt radikalisert. Det finnes ikke et entydig norsk ord for dette, men det kan beskrives som «ikke-voldeliggjøring».

For alle som er radikalisert til et punkt der de aksepterer eller utøver vold, er første mål å oppnå disengagement. De vil fortsatt være radikalisert, men det er stor forskjell på å være radikalisert og samtidig akseptere vold.

Avradikalisering er en prosess for den som er radikalisert i en eller annen grad. Det handler om mer enn å slutte med voldelig ekstremisme. Det handler om en indre prosess – endring av holdninger, verdenssyn og åpning for andre løsninger enn gruppens. Det innebærer å godta at mennesker med andre meninger eller trosretninger har menneskeverd og kan være gode mennesker.

Avradikalisering anses som langt mer komplekst enn disengagement.

3. Kjennetegn på radikaliserings – hvem er det, og hvordan ser man det?

Ved radikaliserings kan flere av følgende **markører** bli tydelige:

- Sterk intoleranse for andres syn på hva som utgjør et godt samfunn
- Tydelig fiendebilde – «oss og dem»
- Tro på konspirasjonsteorier
- Hatretorikk
- Sympati for absolutte løsninger, som avskaffelse av demokrati
- Sinne og aggresjon

Generelt antas det at personer i risikosonen kan endre utseende, klesstil og/eller begynne å bruke symboler. De vil ofte være aktive på sosiale medier, søke seg til radikalisererte miljøer, endre omgangskrets og oppsøke personer fra bestemte miljøer.

Men – og dette er viktig – særlig blant unge må man være oppmerksom på at endringer i klesstil, symbolbruk og væremåte også kan være en del av normal opposisjon og identitetssøken. Det må mer til før man bør bekymre seg for at det foregår en radikaliseringsprosess – eller at noen søker seg mot kriminelle miljøer.

Hvem blir radikalisert?

Det finnes ikke ett klart svar. Radikalisering kan skje over tid, eller ganske raskt – for eksempel ved at noen kommer inn i eller oppsøker grupper på sosiale medier og blir fanget av det verdensbildet som presenteres der. Dette kan være et ekkokammer med en blanding av konspirasjonsteorier, «oss og dem»-tenkning, fiendebilder osv.

Årsakene kan være tydeligere og kanskje lettere å gripe fatt i når de kan knyttes til kjente personlige, familiære eller sosiale forhold. Eksempler på slike årsaker er:

- Opplevelse av utenforskap
- Diskriminering
- Skoleproblemer
- Mobbing
- Psykiske helseutfordringer
- Traumer
- Behov for fellesskap og aksept
- Spenningssøken
- Identitet under press
- Problemer i familien
- Lav sosial status
- Manglende tilhørighet
- Arbeidsledighet
- Kriminalitet
- Ensomhet
- Følelse av å være annerledes
- Manglende anerkjennelse
- Rusproblemer
- Antisosial oppførsel
- Vansker med sinnemestring
- Sårbarhet
- Opplevelse av krenkelse

4. Kategorier og grader av radikaliserte

Alle disse personene regnes som radikaliserte, og en grov inndeling kan se slik ut:

Innen religiøs radikaliserings:

- **Hard-core medlemmer:** Har viet livet sitt til ideologien. De er ledere, planleggere og utøvere av vold. Dette er ekstremister som har investert mye i gruppen og har mest å tape på å forlate den. Gruppen er alt for dem – ofte også inntektskilde.
- **Aktivister:** Voldelige ekstremister som deltar i voldelige handlinger. De har vært med kortere tid og har lavere investering i gruppen enn hard-core medlemmer. De kan ha deler av et liv utenfor gruppen.
- **Nybegynnere:** Ikke like involvert som hard-core medlemmer og aktivister. Har lavere forpliktelser.
- **Støttespillere:** Ikke fulltidsmedlemmer, men bidrar sporadisk. Kan bidra med finansiering, skjule våpen eller utføre tjenester.
- **Sympatisører:** Tilhører ikke gruppen, men støtter den gjennom for eksempel å spre gruppens syn på sosiale medier.

De mest farlige med tanke på vilje og evne til å utøve voldelig ekstremisme er hovedsakelig hard-core medlemmer og aktivister. Men de andre kan utvikles, rekrutteres eller trues til å bli det.

Noen kan være radikalisererte uten å bli involvert i voldelig ekstremisme.

Derfor er det viktig å finne ut hvor en radikaliserert person befinner seg på «karrierestigen» – fra passiv sympatisør til hard-core medlem. Og om de er i prosess, har stoppet opp, eller har snudd. Dette er avgjørende for hvilke tiltak som bør settes inn.

Man må være forsiktig med å bruke «sjablonger». En religiøst radikaliserert person er ikke bare radikaliseret – vedkommende er også sterkt troende, noe som er viktig å ta med i vurderingen av tiltak.

Innen ekstreme politiske miljøer er inndelingen noe annerledes:

- **Høyre- eller venstreorienterte aktivister:** Ideologisk overbeviste, ofte med lederroller. Driver ideologisk påvirkning via ulike plattformer og kan utføre ulovlige og ekstreme handlinger på alle nivåer.
- **Etnosentriske voksne og ungdommer:** Delvis overbeviste, men svært voldelige. Tilhører ofte subkulturer.
- **Kriminelle voksne og ungdommer:** Har ingen ideologisk overbevisning, men bruker ideologi som et alibi for egen vold.
- **Medpassasjerer (fellow travellers):** Har ingen sterk tilknytning til ideologi og er ikke politisk motiverte. Vold eller deltakelse i straffbare handlinger skjer som følge av gruppeprosesser eller press.

Her er det også viktig å avklare hvor personen befinner seg – fra medpassasjer til aktivist – og om ideologi brukes som alibi for vold.

5. Ekstremisme, disengagement og avradikalisering – push og pull

Radikalisering må knyttes til graden av overbevisning, engasjement og intoleranse for andre synspunkter. Dette spenner fra en radikalisert person som ikke anerkjenner demokrati som styresett og aksepterer/utøver vold, til en som er mer moderat – som er kritisk til demokrati, men likevel aksepterer samfunnets spilleregler og avviser vold.

Det er først når personer gjennom radikalisering både blir motstandere av demokrati og aksepterer vold som virkemiddel, at de befinner seg innenfor det som omtales som **voldelig ekstremisme**.

Første steg: Kartlegging

Første mål er alltid å kartlegge graden av radikalisering så godt som mulig.

Dersom vold aksepteres eller allerede er utøvd, er første mål å oppnå **disengagement** – altså å få vedkommende til å slutte å fremme eller utøve vold.

Push-faktorer

Push-faktorer er de som «dytter» noen bort fra radikalisering. Eksempler:

- Desillusjonering og tvil
- Ledere som ikke lever som de lærer
- Opplevelse av svik fra gruppen
- Følelse av å være en brikke i et spill
- Kamerater som svikter
- Sterke inntrykk som vekker moralsk avstand (f.eks. drap og vold)
- Opplevelse av at kampen er tapt
- Samfunnets reaksjoner

En viktig og effektiv push-faktor er **fengsling**. I Norge finnes straffeloven § 134, som gir hjemmel for fengsling av personer som har vært eller er tilknyttet fremmedkrigere. Fengsel fungerer også som et virkemiddel for å hindre vold – ved å sette personer ut av funksjon.

Pull-faktorer

Pull-faktorer er de som «trekker» en person bort fra radikaliserings. Eksempler:

- Familie og kjærester
- Vennskap og relasjoner til «fienden»
- Kunnskap og innsikt
- Integrering i konstruktive fellesskap
- Å komme i gang med et normalt hverdagsliv

Arbeid med radikaliserter personer

For å jobbe med personer som er radikaliseret i ulik grad, er det viktig å arbeide både med **push-faktorer** og **pull-faktorer**. Dette gir best mulighet for å snu utviklingen og bidra til at personen beveger seg bort fra voldelig ekstremisme.

6. Hvordan forebygge og håndtere radikaliserings

«Føre-var»-prinsippet

Det er viktig å fange opp signaler og gripe inn tidlig. Motivasjonen til den enkelte er sammensatt, og tegn til bekymring kan være få før det utvikler seg raskt.

Arbeid for å motvirke mekanismer som fører til utenforskap i barn og unges hverdag er kjent og viktig på alle områder. Det er sentralt å bidra til at unge utvikler et godt selvbylde, identitet og ansvarsfølelse knyttet til det å være en del av og bygge opp under fellesskapet.

Like viktig er det å skape forståelse for hvilke verdier og goder som følger med det å leve i et fungerende samfunn – selv om det har svakheter som det er lov å påpeke. Det er også forebyggende å legge til rette for inkludering og ansvarliggjøring gjennom deltakelse i aktiviteter til felles beste, for eksempel frivillig arbeid.

Systemnivå

Forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme skal så langt det er mulig skje gjennom etablerte organer og tverrfaglige samarbeidsstrukturer i kommunen, mellom kommuner og med andre offentlige aktører – og eventuelt frivillige organisasjoner som Røde Kors.

Fokus i forebyggingen må rettes mot dem som av ulike grunner har havnet i risikozonen, og sees i sammenheng med annen risiko de er utsatt for.

Eksisterende planer på ulike fagområder og etablerte samarbeidsrutiner er viktige utgangspunkt. Kunnskap om og fokus på radikaliserings må også inkluderes i slikt

planverk. Organer som beredskapsrådet og politirådet er arenaer hvor slike problemstillinger kan tas opp og drøftes.

Individnivå: Hindre utenforskap og marginalisering

Kjente risikofaktorer er utenforskap og følelsen av å bli ekskludert (marginalisering).

En marginaliseringsprosess handler særlig om balansen mellom ulike arenaer i samfunnet og barn/unges opplevelse av tilgang til disse. Individuell sårbarhet, tilgjengelighet og belastning ved å ikke få tilgang kan øke følelsen av avmakt og manglende kontroll over eget liv.

Marginalisering innebærer at noen føler seg ekskludert og faktisk blir det – eller faller utenfor viktige arenaer. Dermed mister de vanlig deltakelse på områder som gir forankring i gode fellesskap.

Å motvirke marginalisering handler om likeverd – at alle deltar i fellesskapet ut fra egne forutsetninger og premisser. Det innebærer aksept for at mennesker er ulike og har ulike egenskaper. Dette gjelder særlig på arenaer for barn og unge. Det er viktig å gjøre disse arenaene varierte og tilgjengelige, og å skape toleranse for at ulike karaktertrekk og ressurser er det som skaper et spennende fellesskap.

Fattigdom i ulike former kan være en risikofaktor for utenforskap.

Arbeidet mot marginalisering lykkes trolig best gjennom godt samarbeid mellom barn og familie, kommunen, nabokommuner, organisasjonsliv, kirken og andre aktører om tilbud og tiltak. Det er også helt sentralt å samarbeide med og spørre de unge, slik at det er god dialog og innsikt i hva de mener er bra, hva de savner og hva de har utfordringer med.

Barnehage, skole og hjem

Prinsippene i opplæringsloven kapittel 9A og barnehageloven kapittel 1 gjelder.

Det er viktig at barnehager og skoler er tydelige på at det å være forskjellige som mennesker – å ha ulike meninger, og til og med sterke meninger – både er akseptert og ønsket.

Den enkelte ansatte må arbeide for å utvikle de iboende ressursene hvert barn og ungdom har. Tiltak mot mobbing er viktig. Det motsatte av marginalisering er prosesser som fremmer mestring, deltakelse og integrering. Dette kan bidra til å styrke kunnskap, selvfølelse, mestring og kontroll over eget liv.

Å gi barn og unge gode mestringsopplevelser i både barnehage, skole og hjem er derfor sentralt i et forebyggingsperspektiv.

Andre viktige faktorer for å motvirke marginalisering og utenforskap er:

- Å motivere til godt skolearbeid

- Å legge til rette for vennskap
- Å delta i aktiviteter (organiserte eller uorganiserte)
- Å ha et støttende nettverk rundt seg

Samarbeid mellom hjem og skole er viktig – også for å få oversikt over situasjonen.

Barnehage og skole må melde fra og ta opp bekymring når barn og unge begynner å falle utenfor i forhold til de faktorene som er nevnt over.

Tidlig innsats og forebygging handler også om å gripe skikkelig tak og handle raskt dersom barn i barnehagen eller skolen fremmer ytringer som kan tolkes som hatytringer eller uttrykker vilje til å bruke vold mot andre på skolen.

Flere som har reist til konfliktområder eller blitt del av ekstreme miljøer, er personer som er barn av innvandrere, født og oppvokst i Norge, og som har opplevd utenforskap. Å skape en positiv identitet og tilhørighet for alle barn og unge som vokser opp i et flerkulturelt miljø kan bidra til å styrke det forebyggende arbeidet i et «tidlig innsats»-perspektiv.

Håndtering av bekymring

Når en voksen, ansvarlig person har registrert en bekymring knyttet til utvikling, skal den ansatte drøfte bekymringen med nærmeste leder eller andre kollegaer, og vurdere behovet for å ta en nærmere samtale med den bekymringen gjelder. Det skal etableres dialog.

Dersom bekymringen vedvarer, skal den som har lederansvar følge gjeldende rutiner for bekymringssaker.

Hvis behovet er til stede, skal det utarbeides en helhetlig samarbeidsplan som foresatte blir en del av. Denne planen kan utarbeides i samarbeid med tverrfaglig team, eventuelt forsterket med politiet eller andre, dersom det vurderes som nødvendig.

Dersom det vurderes som fordelaktig, skal det opprettes en ressursperson – en mentor – som kan bidra til individuell oppfølging av personer som er sårbare for radikalisering og voldelig ekstremisme. Dette skal være en person som kan veilede, være samtalepartner og hjelpe den det gjelder med å endre tankemønster, fiendebilde og/eller livsløp. Det er viktig at en slik ressursperson kan følge opp over tid.

Alvorlige bekymringer skal meldes til politiet og/eller PST.

7. Veien ut av radikaliseringsprosessen

Radikaliseringsprosessen gjør det krevende å få noen ut av prosessen. Likevel finnes det muligheter.

Det vises blant annet til arbeidet med det ekstreme høyremiljøet på Nordstrand for noen år siden. Erfaringen viser at det ofte er lettere å jobbe med et helt miljø enn med enkeltindivider, som kan være vanskeligere å identifisere.

Å bryte ut av en radikaliseringsprosess eller forlate en gruppe kan i seg selv oppleves som en krise. Råd, støtte, omsorg og oppfølging kan være nødvendig på flere områder.

Mulige tiltak og metoder

Det kan vurderes å sette i gang tiltak innenfor følgende områder:

- **Bruk av stadiemodellen og GROW-modellen**
 - Stadiemodellen (endringsstrategi)
 - GROW-modellen

Disse modellene er basert på endringsstrategier og bearbeiding av følelser, holdninger og sosiale mønstre.

Andre tiltak som kan benyttes:

- **Tverrfaglige grupper**

Ved situasjoner knyttet til radikalisering kan det vurderes å opprette en tverrfaglig gruppe – for eksempel mellom skole, helsesykepleier, barnevern og politi – for å få oversikt og vurdere nødvendige tiltak.
- **Bekymringssamtale**

Et dialogbasert verktøy som politiet primært bruker overfor unge og deres foresatte. Det brukes for å avdekke uønsket atferd som kan føre til kriminell utvikling. Bekymringssamtalen er videreutviklet og brukes også i arbeidet mot voldelig ekstremisme. Politiet kan ha slike samtaler med personer under 18 år, men har ikke hjemmel til å innkalle voksne.

Offentlige organer må generelt være varsomme med tanke på ytringsfriheten.

- **Mekling og forsoning**

Konflikter og overgrep kan – dersom straffebestemmelsene ikke hindrer det – følges opp gjennom mekling i skolen eller konfliktråd, med mål om forsoning mellom partene.

- **Exit-, mentor- og avradikaliseringsprogram**
Politidirektoratet har utviklet exit-strategier i tråd med den nasjonale handlingsplanen, til bruk i alle kommuner.
- **Dialog som metode**
Dialog er en sentral metode i forebygging. Dialog på tvers av tro og livssyn, og mellom offentlige og frivillige organisasjoner, er et viktig verktøy.
- **Ansvarsgruppe / individuell plan**
For personer med sammensatte behov fra ulike kommunale tjenester kan det etableres en ansvarsgruppe. Individuell plan kan være et nyttig verktøy.
- **Fylkeskommunal oppfølgingstjeneste og NAV**
Ungdom som har droppet ut av videregående skole eller er i ferd med å gjøre det, har rettigheter hos oppfølgingstjenesten (OT) og NAV.
- **Kommunal oppfølging**
Kommunens oppfølgingstjenester kan følge opp ungdom og voksne med rus-, psykiske og sosiale utfordringer, og gi tett oppfølging over tid.
- **Ulike aktivitets- og støttegrupper**
Det finnes ulike grupper for utsatte barn og unge – i regi av skoler, fritidsklubber, helse- og sosialtjenester og frivillige aktører.

Etter fylte 18 år er det PST som følger opp sakene, dersom politiet er involvert og saken gir grunnlag for det. Det er viktig at kommunene har kontakt og dialog med sin politikontakt om dette.

8. Utveksling av informasjon – taushetsplikt

Samarbeid mellom instanser som har sitt virke og mandat forankret i ulike lovverk reiser spørsmål om utveksling av informasjon som kan være taushetsbelagt. Regler om taushetsplikt, opplysningsrett og opplysningsplikt finnes i lover som blant annet forvaltningsloven, barnevernsloven og helsepersonelloven. Oppheving av taushetsplikt må skje i henhold til den enkelte lov. Det må komme tydelig frem hvem som får opphevet taushetsplikten og overfor hvem dette skal gjelde.

9. Tiltak i kommunen

- Det arbeidet som allerede gjøres i dag for å sikre barn og unge en god oppvekst i kommunen, samsvarer i stor grad med det denne planen peker på som viktig. I tilknytning til dette arbeidet må man også ha bevissthet rundt tegn på at noen er i risikozonen for, eller i ferd med å bli radikalisert – og vite hvordan man skal håndtere det. Som nevnt ovenfor, vil det være avgjørende å kunne benytte de vanlige rutinene og systemene kommunen har, og bygge videre på disse.

- Ungdommer befinner seg på ulike arenaer – dette kan være skole, deltidsjobber, helsetjenesten, idrettsarenaer og ulike fritidsarenaer. For å fange opp noen som er i en radikaliseringsprosess, enten enkeltpersoner eller grupper, kreves det ofte tett samarbeid mellom flere instanser, slik at situasjonsbildet blir så klart som mulig, så raskt som mulig.
- Skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom er naturlige arenaer der ungdom kan henvende seg uten å bestille time eller involvere foresatte. Tilknytningen til skolen gir skolehelsetjenesten en helt spesiell mulighet til å være til stede og drive forebyggende arbeid på barn og unges egen arena. Dette gir også en unik mulighet til å fange opp ungdom i risikozonen på et tidlig tidspunkt.
- Helsestasjonen har en rolle i å hjelpe foresatte med å holde kontakt med barna sine på en positiv og konstruktiv måte, og lære dem oppdragelsesmetoder og reaksjonsformer som fremmer integrering.
- Oppsøkende tjenester for unge har sitt virke i skolegården, er lett tilgjengelige for elever og kan observere både enkeltpersoner og grupper, og se tegn på en skjev utvikling.
- Barnevernet er den instansen det er nødvendig å melde fra til når radikalisering av personer under 18 år er sterkt mistenkt eller bekreftet.
- Skolen og lærerne er viktige kontaktpersoner som kan være i stand til å se endringer og utvikling mot radikalisering blant elevene.
- Barnehagene har kontakt med de fleste småbarnsfamiliene og kan tidlig registrere situasjoner preget av relasjonelle vansker, med fare for at dette på sikt utvikler seg i retning radikalisering.
- NAV har kompetanse på rus og tilgang til tiltak som kan benyttes i enkelte tilfeller.
- Frivillige organisasjoner er alltid en ressurs. Dersom det oppstår et tilfelle av religiøs radikalisering, kan det være nyttig å trekke inn religiøse ledere som støtter opp under et mer balansert syn på religionen. Ved politisk radikalisering kan ungdomspolitikere benyttes. Det lokale Røde Kors Hjelpekorps har også ressurspersoner som kan benyttes ved behov.

10. Handlingsplan 2023–2026

Kommunestyret ber kommunedirektøren om å i denne perioden særlig arbeide med følgende:

1. Formidle kunnskap om denne planens eksistens og hovedinnhold til aktører i kommunen som er nevnt i planen, blant annet under punkt 10.
2. Sikre at kommunen har tilstrekkelig kunnskap og forståelse for hvordan man går frem ved mistanke om radikalisering, eller dersom noen kommer til kommunen som allerede er radikalisert.

3. Følge opp ved behov i politiråd og som innspill til beredskapsrådet.
4. Planen revideres i 2029.

Kilder

www.utveier.no

www.radikalisering.no

https://www.politi.no/vedlegg/lokale_vedlegg/rogaland/Vedlegg_2990.pdf

https://www.bergen.kommune.no/bk/multimedia/archive/00238/Handlingsplan_for_f_238860a.pdf

<https://www.baerum.kommune.no/globalassets/om-baerum-kommune/organisasjon/styrende-dokumenter/lokal-handlingsplan-mot-ekstremisme.pdf>

<http://www.time.kommune.no/Handlers/fh.ashx?MId1=14623&FilId=6453>

<https://info-radical.org/fr/cprmv/>

VEDLEGG 3

Hva har politirådet fått til?

- Gode relasjoner og informasjonsdeling mellom politi og kommune.
 - Fokus på forebygging av vold i nære relasjoner, radikalisering og trivsel i sentrum.
 - Synlig politi på skolene og arbeid med selvmordsforebygging.
 - Initiert handlingsplaner og tverrfaglig samarbeid.
-

Betydning for samarbeid og dialog

- Skaper felles forståelse og samhandling på tvers av fag og sektorer.
 - Tverrfaglige vurderinger gir dypere innsikt.
 - Åpen og respektfull dialog fremmer samarbeid.
-

Iverksette tiltak

- Tiltak rettet mot forebygging av utenforskap og støyproblematikk i sentrum.
 - Dialog mellom beboere og brukere av Fagernes by.
 - Natteravner og ungdomsarbeid nevnt som viktige tiltak.
-

Involverte aktører

- Politi, skole, helse, NAV, administrasjon, VVGs, frivillige og foresatte.
 - Ønske om bredere involvering ved behov – særlig i evaluering av tiltak.
-

Hva hemmer og fremmer samarbeidet?

Hemmer:

- Uklart mandat og ambisjonsnivå.
- Møtehyppighet og fokus på enkeltsaker.
- Manglende SLT-koordinator.

Fremmer:

- Kontinuitet i deltakelse.
 - Felles forståelse og respekt for roller.
 - God kommunikasjon og relasjoner.
-

Formelle rammer og oppfølging

- Samarbeidsavtalen fungerer, men er lite kjent blant noen.
- Referater bør alltid følge med innkalling.
- Oppfølging av saker etter møter er ofte uklar.

Forslag til forbedring

- Mer strategisk arbeid og tydeligere mål.
- Bedre saksforberedelser og oppfølging.
- Oppnevne ansvarlige for oppfølging av saker.
- Revidere samarbeidsavtalen og avklare mandat.
- Vurdere regional SLT-koordinator.

Læringspunkter

- Politirådet fungerer best som strategisk forum, ikke bare informasjonsarena.
- Viktig med tydelig organisering, eierskap og kontinuitet.
- Samhandling krever felles forståelse og realistiske forventninger.

Referat fra politirådsmøte

TID: Tirsdag 25.03.2025, kl. 09.00 – 11.30

STED: Kommunestyresalen Nord-Aurdal kommune

DELTAKERE:

Knut Arne Fjelltun	- Ordfører og møteleder
Tor Erling Sæthre	- politiker
Tina Thorsrud	- politikontakt
Pernille Storødegård	- leder NAV
Anne Flugstad Øistuen	- avd leder Valdres videregående skule
Kristina Andren	- kommunepsykolog
Julie Jølstad	- leder Ungdomsrådet Nord-Aurdal kommune
Kjell Mære	- eiendom/radikaliseringskontakt
Martin Sæbu	- kommunedirektør

Forfall

Dagsorden:

Sak	Sakstittel	Vedlegg/ lenker	Ansvar/ frist
1	Familievold/Vold i nære relasjoner - Politikontakt informerte om voldshjulet - Det er sammenheng mellom levekårsutfordringer og vold i nære relasjoner - Barnehus på Hamar for avhør - Avtale med kommunen vedr tilrettelagte avhør hos politiet. En person som kjenner barnet godt bør delta– det er lange dager. Barnevernet kjører, og kjører barnet hjem. - Lage en avtale om følgeperson? - Kommunedirektør viste også til regional handlingsplan mot vold i nære relasjoner <u>Konklusjon:</u> Politiet følger opp avtale med kommunedirektør. Regional handlingsplan mot vold i nære relasjoner (PDF, 3 MB) bør revideres 1. mai 2025. Kommunedirektør følger opp.	Regional handlingsplan mot vold i nære relasjoner (PDF, 3 MB)	Martin
2	Radikalisering - en prosess der en person i økende grad aksepterer bruk av vold for å nå politiske, ideologiske eller religiøse mål. - Mange faktorer kan bidra inn i radikalisering - Utenforskap i miljø er en faktor - Vi er i startgropa for en plan mot radikalisering - Kan være aktuelt tema i politikontaktmøte <u>Konklusjon</u>		

	NAK er i startgropa med en plan mot radikaliseringskontakt følger opp den.		
3	Statistikk straffesaker for 2024 Nord-Aurdal kommune Politikontakt la frem statistikk over straffesaker knyttet til økonomi, vold, vinning, seksualsaker, narkotika, hastighet, ruskjøring mm. <u>Konklusjon:</u> Fin informasjon. NAK skiller seg ikke spesielt ut blant Valdreskommunene. Politikontakt ser på statistikk fra andre liknende kommuner i Innlandet		
4	Forebyggende arbeid Politikontakt orienterte om politiets forebyggende tiltak: • Skolebesøk • Planlagte foredrag • Ungdomsklubber og Valdres gatebil • Forebygging gjennom forvaltning (Fører kort, våpen og andre løyver) • Kontakt med NAV, barnevern og psykisk helse i hver kommune. Generelt og konkrete tilfeller • Barnevernsvakta • Ungdomsoppfølging Gode tiltak som ble fulgt opp med en bred diskusjon om forebyggende tiltak generelt.		
	Neste møte: Mandag 13 oktober kl 0900-1130		